

การเรียนรู้สาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ Learning curricular content through second language

กมลทิพย์ พลบุตร
Kamolthip Phonlabutra
kamolthip07@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์นำเสนอองค์ความรู้ ด้านการเรียนรู้สาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชากับภาษาที่สอง การอภิปรายประกอบด้วยความเป็นมาของการศึกษารูปแบบนี้ แนวคิดทฤษฎีด้านการเรียนภาษาที่สองที่เกี่ยวข้อง และผลการศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนรู้สาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ จากหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งนำไปสู่ข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ เช่นผู้กำหนดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

Abstract

This article aims to present the body of knowledge concerning academic content-based second language learning which is the integration of content and second language. The discussion includes the history of learning school curricular through second language, second language acquisition theories, and the research results on learning curricular content through second language from several countries and Thailand. Several proposals are made for people directly involve with the implementation of curricular content-based second language education including policy makers of the Ministry of Education, local schools' administrators, and teachers.

Key words: content-based second language learning, integration of content and language, second language acquisition

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ มีชื่อเรียกหลากหลายในแต่ละประเทศ เช่น Bilingual program International program Immersion program Dual languages program หรือ English program (EP) EP ในประเทศไทยกำลังเป็นที่นิยม อาจเนื่องจาก เป็นทางเลือกสำหรับผู้ปกครอง ที่ต้องการให้บุตรหลานได้สัมผัสกับการเรียนภาษาอังกฤษ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในบริบทของโรงเรียนแบบไทย ๆ นอกเหนือจากการเรียนภาษาอังกฤษ ในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งเรียนเพียงไม่กี่คาบต่อสัปดาห์

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่ชัดเจน ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาลักษณะนี้ และได้ประกาศโครงการ “โรงเรียนดีระดับสากล 500 โรงเรียน” โดยสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนนิเวศวิทยา และคณิตศาสตร์โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 โดยเริ่มต้นจากโรงเรียนที่จัดหลักสูตร EP ได้ประสบผลสำเร็จก่อน และมีเป้าหมายสูงสุดในอนาคต ให้สอนทุกวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ประเด็นสำคัญคือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ที่เรียกได้ว่ามีประสิทธิภาพนั้นมีลักษณะอย่างไร

บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา หลักการ และรูปแบบของการจัดการศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ รวมทั้งผลการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ เพื่อเป็นแนวคิดสำหรับผู้กำหนดนโยบายระดับกระทรวง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในหลักสูตรสองภาษา

ประวัติความเป็นมา หลักการ และ รูปแบบของการจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ

การเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ เป็นที่ยอมรับกันว่า สามารถพัฒนาความสามารถทางภาษาที่สองได้ มากกว่าการเรียนภาษาที่สอง ในฐานะวิชาภาษาต่างประเทศ ซึ่งเรียนเพียงไม่กี่ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ที่ได้รับการกล่าวอ้างอิงมากที่สุด ว่าเป็นต้นแบบได้แก่ การสอนสาระวิชาโดยใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อ ในประเทศแคนาดา

เหตุผลที่โรงเรียนในประเทศแคนาดา ริเริ่มการเรียนด้วยรูปแบบนี้ เนื่องจากชาวแคนาดา ในมลรัฐควิเบก ตระหนักว่าความสามารถทางภาษาฝรั่งเศสในระดับสูง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความอยู่รอดทางเศรษฐกิจของบุตรหลานในอนาคต เนื่องจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการภาษาหนึ่ง นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ (Johnson & Swain, 1997) สาเหตุสำคัญอีก

ประการหนึ่ง มาจากประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสของผู้ปกครองชาวแคนาดา ที่ไม่สามารถพัฒนาความสามารถทางภาษาฝรั่งเศสได้ จากการเรียนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาที่สอง (French as a second language) เพียงไม่กี่ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จึงมีความประสงค์ให้สถานศึกษาสอนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อ (Genesee, 1998) จึงเป็นที่มาของ French immersion program (โปรแกรมซึมซับภาษาฝรั่งเศส) ซึ่งเปิดสอนเป็นแห่งแรกที่โรงเรียนรัฐบาล มลรัฐควิเบก ในปีค.ศ. 1965

โปรแกรมซึมซับ (Immersion program)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อแบบ immersion ที่ริเริ่มโดยประเทศแคนาดาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท แตกต่างกันในระดับชั้น ที่เริ่มต้นเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อ และ ปริมาณรายวิชาในหลักสูตรที่สอนโดยใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อ

1) โปรแกรมซึมซับช่วงต้นแบบเต็มส่วน (Total Early Immersion)

Total Early Immersion เริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาล ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อในการเรียนการสอนทั้งหมด ตั้งแต่เกรด 1 ถึง เกรด 4 โดยเริ่มสอนภาษาอังกฤษวันละ 1 ชั่วโมงตั้งแต่เกรด 2 หรือ เกรด 3 สัดส่วนของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ตั้งแต่เกรด 5 จนถึงเกรด 8 ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ ต่อ 50 เปอร์เซ็นต์

2) โปรแกรมซึมซับช่วงต้นแบบบางส่วน (Partial Early Immersion)

Partial Early Immersion เริ่มตั้งแต่เกรด 1 ใช้ภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนอย่างละ 50 เปอร์เซ็นต์

3) โปรแกรมซึมซับช่วงปลาย (Late Immersion)

Late Immersion เริ่มตั้งแต่เกรด 8 ใช้ภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ในการจัดการเรียนการสอนอย่างละ 50 เปอร์เซ็นต์

โปรแกรมพิงพิง (Sheltered model)

รูปแบบนี้พัฒนาและแพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกา และแคนาดา เนื่องจากมี English language learners (ELL) เรียนอยู่ในสถานศึกษาระดับต่างๆมากมาย การเรียนรูปแบบนี้พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยนักเรียนต่างชาติ ที่ไม่ได้พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และยังขาดความพร้อมทางภาษาอังกฤษ และทักษะการเรียนรู้ ทั้งในระดับมัธยมปลาย และระดับอุดมศึกษา

Adamson (1993) ศึกษาวิจัยผู้เรียนเกรด 9 ซึ่งเป็น ELL และพบว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาอย่างผิวเผิน ผู้วิจัยเชื่อว่า หากสถานศึกษาไม่สามารถเตรียมความพร้อมในหลายๆ ด้านแก่ ELL ก็ไม่สมควรที่จะคาดหวังว่า ผู้เรียนเหล่านี้จะสามารถเรียนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษา ได้อย่างครอบคลุมทั้งปริมาณและเวลา เท่ากับผู้เรียนที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ การเตรียมความพร้อมที่สำคัญ ได้แก่การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับ ELL ที่เอื้อต่อการเรียนสาระวิชาของสถานศึกษา Adamson ให้ข้อสังเกตว่า กิจกรรมการเรียนการสอนวิชา

ภาษาอังกฤษรูปแบบเดิมๆ ที่เน้นการท่องจำไวยากรณ์ คำศัพท์ การเติมคำในแบบฝึกหัด และการเขียน ไม่ส่งเสริมโดยตรงต่อการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ที่เอื้อต่อการเรียนสาระวิชาของสถานศึกษา จะช่วยให้ ELL สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

Adamson เชื่อว่าการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ย่อมแตกต่างจากการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อ แม้ว่าผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถทางวิชาการในภาษาแม่เป็นอย่างดี การเรียนเนื้อหาวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ให้ครอบคลุมรายละเอียดในระยะเวลา ที่เท่ากับการเรียนเนื้อหาเดียวกันโดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อนั้นเป็นเรื่องยาก ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษาที่สอง และทักษะทางวิชาการที่พอเพียง สำหรับการเข้าใจเนื้อหาวิชานั้น

รูปแบบเสริม (Adjunct model)

Adjunct model พัฒนาขึ้นสำหรับ ELL ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาในหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา หลักสูตรที่เรียนจะผนวกวิชาภาษาอังกฤษ กับวิชาเนื้อหาเข้าด้วยกัน วิชาภาษาอังกฤษที่เป็นส่วนเสริมนี้ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะทางวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนวิชาเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างหลักสูตรที่ใช้ Adjunct model ที่ University of California (UCLA) แสดงให้เห็นว่าบทบาทของส่วนเสริมวิชาภาษาอังกฤษ คือช่วยพัฒนาทักษะภาษาด้านการอ่าน และการเขียน ความรู้ไวยากรณ์ ทักษะการเรียนรู้ และการอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน

การจัดการการเรียนการสอนวิชาเนื้อหา กับภาษาอังกฤษเป็นในลักษณะคู่ขนานกัน คือ ในขณะที่ผู้สอนเนื้อหาวิชาแนะนำเนื้อหา ผู้สอนภาษาอังกฤษจะสอนทักษะการอ่าน และการคาดเดาเนื้อหาวิชาล่วงหน้า ด้านการเขียนนั้น จะมีการสอนวิธีการเขียนประโยคระบุเรื่อง (Topic sentence) ความสมดุลของย่อหน้า การเขียนย่อหน้าของคำจำกัดความ ในส่วนของไวยากรณ์ จะสอนเรื่องกาลของกริยา ตัวกำหนด (Determiner) และอนุพจน์สัมพันธ์ (Relative Clause) ด้านทักษะการเรียนรู้ จะสอนการจดคำบรรยายในชั้นเรียน การใช้พจนานุกรม และการเตรียมสอบ

Adamson สรุปว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะ Adjunct model มีประสิทธิภาพมากกว่าโปรแกรมภาษาทั่วไป เพราะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาของหลักสูตรที่เรียน และเป็นการสอนที่เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะทางวิชาการ แต่การจะเรียนในรูปแบบนี้ให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะทางภาษาที่สอง และพื้นฐานความรู้ในวิชาที่จะเรียนในระดับที่เหมาะสม

ทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ

การเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ เป็นการบูรณาการเรียนภาษาที่สองกับการเรียนสาระวิชาตามหลักสูตร (Brinton, Snow, & Wesche, 2003) ซึ่งเป็นการปฏิรูป

รูปแบบการเรียนภาษาที่สองในฐานะวิชาหนึ่งในหลักสูตร (Second language as a subject) เป็นการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ (Content-based second language learning) Snow et al (1989) อธิบายหลักการเกี่ยวกับการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ไว้ดังนี้

1) เด็กใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้โลก การเรียนรู้ภาษาแม่ และการเรียนรู้โลกดำเนินไปพร้อมกันตามธรรมชาติ

2) การเรียนภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดจากการสื่อสารในบริบททางสังคม และบริบทในการเรียนรู้ที่มีความหมาย และมีวัตถุประสงค์

3) เนื้อหาสาระก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และการคิด การเรียนภาษานำไปสู่การเข้าใจเนื้อหาวิชา ในขณะเดียวกัน การเรียนรู้เนื้อหาวิชาก็สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาได้

4) วิชาต่างๆ มีศัพท์เฉพาะ และธรรมชาติวิชาที่แตกต่างกัน การเรียนศัพท์เฉพาะ และรูปแบบภาษาเฉพาะของวิชา จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้เนื้อหา

หลักการข้างต้นมีพื้นฐานจากทฤษฎีต่างๆ ด้านการเรียนรู้ภาษาที่สอง (Second language acquisition) ดังนี้

1) ข้อมูลนำเข้าที่เข้าใจได้ (Comprehensible input)

ข้อมูลนำเข้าที่เข้าใจได้ในภาษาที่สอง คือข้อมูลภาษาที่สูงกว่าระดับความรู้ภาษาที่สองของผู้เรียนเล็กน้อย Krashen (1991) เชื่อว่าการสอนเนื้อหาวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ สามารถทำให้ข้อมูลนำเข้าที่เข้าใจได้ในภาษาที่สองเกิดขึ้น หากผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาโดยใช้ด้วยภาษาที่สองเป็นสื่อ ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษาที่สองไปในตัว ความสำเร็จของการเรียนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อ ที่ประเทศแคนาดา สอดคล้องกับทฤษฎีนี้ Lapkin และ Swain (1982) กล่าวว่า ข้อมูลนำเข้าที่เข้าใจได้ในภาษาที่สอง จากการเรียนเนื้อหาวิชา ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ภาษาที่สอง คล้ายกับการที่เด็กได้รับข้อมูลภาษาแม่อย่างสมบูรณ์ จากสภาพแวดล้อมของภาษาแม่ ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้พูดภาษานั้นในสถานการณ์จริง

2) การเจรจาความหมาย (Negotiation of meaning)

การเจรจาความหมาย หมายถึง “การปรับเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ เมื่อผู้เรียนภาษาที่สอง และคู่สนทนารับรู้ คาดเดา หรือประสบปัญหาในการสื่อสาร” (Pica, 1994, 199) เมื่อผู้เรียนภาษาที่สอง ได้รับข้อมูลย้อนกลับ (feedback) จากผู้ฟังที่แสดงให้เห็นว่าการสื่อสารมีปัญหา ก็จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนข้อมูลภาษาที่สองที่ส่งออกไป (output) การเจรจาความหมายจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งสำหรับการเรียนรู้ภาษาที่สอง (Gass, 1997; Long, 1996; Pica, 1994) ทฤษฎีนี้ได้รับการสนับสนุนจาก Swain (1985) ผู้ศึกษาวิจัย French immersion program มาหลายทศวรรษ ผู้วิจัยยืนยันว่า ลำพังแค่ Comprehensible input อย่างเดียวในชั้นเรียนที่เรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ นั้นไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ภาษาที่สอง สิ่งที่สำคัญสำหรับ

การเรียนรู้แบบนี้เป็นข้อมูลส่งออกที่พอเข้าใจได้ (Comprehensible output) ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ คำกล่าวนี้ได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นจุดอ่อนของ French immersion program (Lyster, 1987; Swain, 1985; Swain & Lapkin, 1986) ซึ่งจุดอ่อนดังกล่าวเกิดจากผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสมีปฏิสัมพันธ์ที่จำกัดกับชุมชนผู้พูดภาษาฝรั่งเศสในแหล่งที่อยู่อาศัย และไม่ค่อยใช้ภาษาฝรั่งเศสกับเพื่อนร่วมชั้นและครูในห้องเรียน

3) การบูรณาการภาษากับเนื้อหา (Integration of language and content)

Swain (1996) กล่าวว่า การบูรณาการภาษากับเนื้อหา ประกอบด้วยความรู้ภาษา (คำศัพท์ ไวยากรณ์ ภาษาศาสตร์สังคม และสัมพันธสาร) ทักษะภาษา (ฟัง พูด อ่าน เขียน) และเนื้อหาวิชา Swain ชี้ให้เห็นว่าแม้โดยหลักการ การเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อจะเป็นการบูรณาการระหว่างภาษากับเนื้อหา แต่สิ่งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ จำเป็นต้องจัดระบบการประสาน ระหว่างหลักสูตรของสาระวิชา กับหลักสูตรภาษาที่สอง จากการวิจัยของ Swain (1996, 1999) พบว่า เพียงแค่เรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ไม่สามารถทำให้ความสามารถทางภาษาที่สอง ในระดับที่พึงประสงค์เกิดขึ้นเอง ผลการวิจัย French immersion program ด้วยการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ผู้วิจัยพบว่าการใช้ภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนได้รับความสำคัญน้อยมาก การสอนภาษาฝรั่งเศสมีจุดอ่อนที่สำคัญคือ สอนโดยปราศจากบริบทที่มีความหมาย (meaningful context) ส่งผลให้ผู้เรียนสร้างหน่วยคำ และวากยสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้อง ใช้คำศัพท์ไม่ตรงกับความต้องการสื่อ และการใช้ภาษาก็ขาดทักษะภาษาศาสตร์สังคม และจำกัดเฉพาะรูปแบบภาษาในการเรียนวิชาเนื้อหา

4) สมมติฐานภาษาระดับมูลฐาน (Linguistic Threshold Hypothesis) และสมมติฐานการพึ่งพิงระหว่างภาษา (Linguistic Interdependence Hypothesis)

ผู้เรียนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ จำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษาที่สองที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Chamot & O'Malley, 1994; Short, 1994) Cummins (1984) แบ่งประเภทความสามารถทางภาษาที่สองเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ทักษะพื้นฐานในการสื่อสารระหว่างบุคคล (Basic International Communication Skills) หรือ BICS และความสามารถทางภาษาเชิงวิชาการ (Cognitive Academic Language Proficiency) หรือ CALP ในขณะที่ BICS สามารถพัฒนาขึ้นได้ภายในเวลา 2 ปี CALP ใช้เวลาในการพัฒนา 5-7 ปี

Cummins (1984) ผู้เสนอสมมติฐานภาษาระดับมูลฐานกล่าวว่า การเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ จำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษาที่สอง ในระดับมูลฐานที่สามารถเข้าใจเนื้อหาวิชาได้ ความสามารถทางภาษาระดับนี้ไม่สามารถกำหนดตายตัว ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา และความยากง่ายของเนื้อหาวิชา นอกจากนี้ ภาษาระดับมูลฐานยังแบ่งเป็น 2 ระดับ คือระดับที่เพียงพอสำหรับการฟัง และเข้าใจเนื้อหาที่ง่าย ๆ และทักษะการแสดงออก กับระดับที่จำเป็นสำหรับการคิดที่ซับซ้อนและลึกซึ้งในภาษานั้น

สมมติฐานภาษาระดับมูลฐาน สามารถอธิบายความแตกต่างของ สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของผู้เรียนที่มีทักษะภาษาฝรั่งเศสที่แตกต่างกันได้ กล่าวคือ ผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสใน partial immersion program ซึ่งมีประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสน้อยกว่า ผู้เรียนใน total immersion program จะใช้เวลาในการพัฒนาทักษะภาษาฝรั่งเศสเชิงวิชาการนานกว่า มีผลให้ผู้เรียนใน partial immersion program มีความยากลำบากในการเรียนรู้สาระวิชาโดยใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อ

สอดคล้องกับ สมมติฐานภาษาระดับมูลฐาน Cummins และ Swain (1986) ยืนยันว่า พัฒนาการทางภาษาที่สอง สถิติปัญญา และความสามารถทางวิชาการ สัมพันธ์กับ ความสามารถขั้นสูงทางภาษาแม่ และภาษาที่สอง หรืออาจกล่าวได้ว่า ยิ่งใช้เวลาในการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ มากเท่าไร ก็จะมีความสามารถทางภาษาที่สอง และ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมากขึ้น

สมมติฐานการพึ่งพิงระหว่างภาษา อธิบายว่า ความสามารถทางภาษาบางด้านเหมือนกันในทุกภาษา ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยภาษาใดภาษาหนึ่ง จะเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ด้วยภาษาอื่นด้วย Bournot-Trites และ Reeder (2001) กล่าวว่า งานวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ สนับสนุนสมมติฐานนี้ คณะผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนคณิตศาสตร์โดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ สามารถทำแบบทดสอบที่เขียนเป็นภาษาแม่ โดยมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ มากกว่าหรือเท่ากับผู้เรียนคณิตศาสตร์โดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อ

สมมติฐานการพึ่งพิงระหว่างภาษา ยังได้รับการสนับสนุนจาก Bilingual Education ในสหรัฐอเมริกา ที่พบว่าผู้เรียนที่อพยพอยู่ในอเมริกา ที่มีพื้นฐานความรู้ทางวิชาการในภาษาแม่ เมื่อมีทักษะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่สองเพิ่มขึ้น สามารถถ่ายโอนความรู้ และทักษะวิชาการที่เรียนจากประเทศแม่ ขณะเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ

5) ความสามารถทางวิชาการ

ความสามารถทางวิชาการมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่า ทักษะภาษาที่สอง นักวิชาการด้านภาษา และนักภาษาศาสตร์พบว่า ELL บางคน ในชั้นเรียนเดียวกับผู้เรียนชาวอเมริกันที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษา เพราะขาดความสามารถทางวิชาการในภาษาอังกฤษ (Brinton, Snow, & Wesche, 1989; Crandal, 1987) เนื่องจากการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สอง (English as a second language) หรือ ESL เน้นที่การสื่อสาร มากกว่าการเตรียมความพร้อมทางวิชาการในภาษาอังกฤษ และความสามารถในการเรียนด้วยภาษาอังกฤษ

Saville-Troike (1984) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการระดับประถมศึกษา ของนักเรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษจำกัด (Limited-English Proficiency) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ กับ เวลาที่ใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูง แต่ทักษะภาษาอังกฤษจำกัด จะใช้ภาษาอังกฤษน้อยมากในการ

ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน แต่นักเรียนเหล่านี้กลับใช้ภาษาแม่ในการพูดคุย เกี่ยวกับเนื้อหาที่ลึกซึ้งและค่อนข้างซับซ้อน นอกจากนี้บางคนมีทักษะวิชาการบางอย่างที่ไม่ได้สอนใน ชั้นเรียน ESL ระดับประถม เช่นเทคนิคการใช้พจนานุกรมสองภาษา

ผู้วิจัยเสนอว่า บทบาทของชั้นเรียน ESL คือการพัฒนาทักษะทางวิชาการในภาษาอังกฤษ จึงควรสอนภาษาที่จำเป็นสำหรับการเรียนสาระวิชา เช่นสอนคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวิชานั้นๆ แทนที่จะเน้นการสอนไวยากรณ์ และการออกเสียง

Adamson (1993) เห็นพ้องกับ Saville-Troike ว่าความสามารถทางวิชาการในภาษาที่สอง มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนโดยใช้ภาษานั้นเป็นสื่อ เขาวิเคราะห์ทักษะวิชาการของ ELL ในชั้นเรียนสาระวิชาหนึ่ง พบว่าสาเหตุหนึ่งที่ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนกลุ่มนี้ต่ำ เป็นเพราะขาดพื้นฐานความรู้ทางวิชาการ และทักษะวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าชั้นเรียน ESL ไม่ได้พัฒนาทักษะทางวิชาการ ที่จะช่วยให้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพในชั้นเรียนสาระวิชาแก่ ELL ทักษะที่จำเป็นได้แก่ ทักษะการจดคำบรรยายในชั้นเรียน ทักษะการอ่าน ทักษะการใช้พจนานุกรม และทักษะการพูดหน้าชั้นเรียน

Adamson เสนอหลักการ 4 ข้อสำหรับพัฒนาทักษะวิชาการที่จำเป็นในการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ดังนี้

- 1) ควรมีการสอนทักษะทางวิชาการอย่างชัดเจน เช่น ทักษะการจดคำบรรยายสองภาษา และ การใช้พจนานุกรมสองภาษา เป็นต้น
- 2) สอนทักษะวิชาการโดยใช้เนื้อหาวิชาเรียนจริง
- 3) สร้างสภาพแวดล้อมที่ ELL สามารถพูดคุย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียนได้ โดยไม่รู้สึกระงออาย หรือกลัวว่าจะพูดผิด
- 4) สอนทักษะวิชาการอย่างมีปฏิสัมพันธ์ และต่อเนื่อง ผู้สอนควรตรวจสอบตลอดเวลาด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆ เพื่อให้รู้ว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนมากน้อยแค่ไหน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ

การประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรม ที่สอนหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ประกอบด้วยสามด้านหลัก ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ความสามารถทางภาษาที่สอง และ พัฒนาการทางภาษาแม่ คณะผู้วิจัยที่ประเทศแคนาดาได้ทำการประเมินสามด้านหลักนี้อย่างต่อเนื่อง เช่น Cummins และ Swain (1986) ได้ประเมินคุณภาพ โปรแกรมที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นสื่อประเภทต่างๆตั้งแต่เริ่มเปิดสอน ในปี ค.ศ. 1965 โดยเปรียบเทียบระหว่าง early total immersion early partial immersion และ late immersion ที่ผู้วิจัยพบว่า ผลการวิจัยในโปรแกรม early total immersion หลายงานวิจัยสรุปผลที่ตรงกันคือ

นักเรียนในโปรแกรมนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เท่ากับหรือดีกว่า ผู้เรียนในโปรแกรมที่ใช้ภาษาแม่เป็นสื่อในการเรียนการสอน

แต่ผลการศึกษาของโปรแกรม early partial immersion และ late immersion พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนสองประเภทนี้ ไม่เท่ากับผู้เรียนในโปรแกรมที่ใช้ภาษาแม่เป็นสื่อในการเรียนการสอนเสมอไป ผู้เรียนบางคนในโปรแกรม early partial immersion ตั้งแต่เกรดสามถึงเกรดห้า มีผลการเรียนด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนในโปรแกรม late immersion ขึ้นอยู่กับความสามารถทางภาษาฝรั่งเศส จากการประเมินโปรแกรมดังกล่าว มาเป็นระยะเวลากว่า 2 ทศวรรษ Cummins และ Swain เชื่อว่าความสามารถทางภาษาที่สองของผู้เรียนในโปรแกรม early partial immersion และ late immersion อาจไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้สาระวิชา ที่มีเนื้อหาซับซ้อน

ผลการประเมินด้านความสามารถทางภาษาที่สอง พบว่าผู้เรียนประเภท early immersion ต้องใช้เวลาเรียนภาษาที่สอง 7 ปี จึงสามารถสอบผ่านแบบทดสอบมาตรฐานวิชาภาษาที่สอง (Standardized Test of French Achievement) ด้วยคะแนนระดับปานกลาง ส่วนผลการประเมินพัฒนาการทางภาษาแม่ (ภาษาอังกฤษ) ระหว่างผู้เรียนโปรแกรม early total immersion กับ early partial immersion พบว่าผู้เรียนกลุ่มแรกในระยะแรกมีทักษะการอ่าน และการเขียนภาษาแม่ต่ำกว่าผู้เรียนกลุ่มสอง แต่หลังจากได้เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพียงหนึ่งปี ก็สามารถผ่านแบบทดสอบมาตรฐานภาษาอังกฤษ ด้วยคะแนนที่ดีเช่นเดียวกับผู้เรียนในโปรแกรมที่ใช้ภาษาแม่เป็นสื่อ แต่ผู้เรียนในโปรแกรม early partial immersion ตั้งแต่เกรดสองหรือเกรดสามเป็นต้นไป มีทักษะภาษาอังกฤษบางด้านต่ำกว่า ผู้เรียนในโปรแกรมที่ใช้ภาษาแม่เป็นสื่อ Cummins และ Swain เชื่อว่าการเริ่มต้นเรียนสาระวิชาโดยใช้ 2 ภาษาเป็นสื่อในเวลาเดียวกัน อาจก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้เรียนได้

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลการประเมินโปรแกรมที่ใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อในการเรียนการสอน จะแสดงผลเชิงบวก ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ความสามารถทางภาษาที่สอง และพัฒนาการทางภาษาแม่ Swain (1985, 1996) พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสที่จำกัด ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ความสามารถทางภาษาฝรั่งเศสบางด้านของผู้เรียนในโปรแกรมดังกล่าว ห่างไกลจากเจ้าของภาษามาก ผู้เรียนดังกล่าวมักมีความสามารถในการทักษะรับ (Receptive skills) เช่นการอ่านและการฟัง สูงกว่าทักษะสร้าง (Productive skills) เช่น การพูด และการเขียน นอกจากนี้ การใช้ภาษายังขาดความถูกต้อง ทั้งด้านหน่วยคำ และโครงสร้าง อีกทั้งยังขาดทักษะในการเลือกใช้คำที่เหมาะสม และความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคมที่จำกัด (Genesee, 1987; Lapkin, Swain & Shapson, 1990)

นอกเหนือจากประเทศแคนาดาแล้ว ยังมีอีกหลายประเทศ ที่ทดลองการเรียนสาระวิชา ในหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และฮ่องกง ซึ่งรูปแบบ และความสำเร็จก็แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ ประเทศ

สหรัฐอเมริกาเริ่มใช้โปรแกรมการเรียนหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ เนื่องจากมีมีนักเรียนผู้อพยพที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองจำนวนมาก เรียนร่วมชั้นกับนักเรียนอเมริกันที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่

โปรแกรมดังกล่าวถูกดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เพื่อให้ให้นักเรียนอพยพ และนักเรียนอเมริกันต่างได้ประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย รูปแบบที่ดัดแปลงมีชื่อเรียกหลากหลาย อาทิ Two-way bilingual program Dual languages program และ Enriched program เป็นต้น (Lindholm-Learly, 2001) โปรแกรมดังกล่าวส่วนมากอยู่ในระดับประถมศึกษา ผลการประเมินโปรแกรมชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการภาษาแม่ที่ดี มีสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่ดี และความสามารถทางภาษาที่สอง ประเทศออสเตรเลียก็ได้ทดลองการศึกษารูปแบบนี้ในระดับมัธยมต้น ในโปรแกรมภาษาฝรั่งเศส (ผู้เรียนส่วนใหญ่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่) ซึ่งผลการประเมิน สอดคล้องกับของแคนาดา และสหรัฐอเมริกาคือ ผู้เรียนในโปรแกรมดังกล่าวประสบความสำเร็จ ในการเรียนไม่ต่างจากผู้เรียนในโปรแกรมที่ใช้ภาษาแม่เป็นสื่อในการเรียนการสอน

อย่างไรก็ตาม การเรียนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ไม่ได้ประสบผลสำเร็จเหมือนกันทุกประเทศ เช่นประเทศฮ่องกง มีรายงานการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (English immersion program) ฮ่องกงได้เปลี่ยนรูปแบบ English immersion program ซึ่งแต่เดิมจำกัดเฉพาะกลุ่มผู้เรียน ที่มีพื้นฐานสังคมและเศรษฐกิจที่ดีหรืออภิสิทธิ์ชน (Elite) เป็นรูปแบบที่เปิดกว้างสำหรับผู้เรียนทุกชนชั้น Johnson (1997) พบว่ารูปแบบ English immersion program ระดับมัธยมต้นมีปัญหามากที่สุด ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในโปรแกรมนี้คือ ความขาดแคลนครูเจ้าของภาษา ครูชาวฮ่องกงมีความสามารถทางภาษาอังกฤษ ไม่เพียงพอที่จะสอนสาระวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาอังกฤษที่ไม่เพียงพอ และความแตกต่างระหว่างภาษากวางตุ้งกับภาษาอังกฤษ

ปี 1998 กระทรวงศึกษาของฮ่องกงได้เปลี่ยน นโยบายการรับนักเรียนเข้าศึกษาใน English immersion program ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรับเฉพาะนักเรียนที่มีความพร้อมสูงสุดที่จะสามารถเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ แต่มีรายงานการวิจัยชี้ว่าการเรียนวิทยาศาสตร์โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ไม่มีประสิทธิภาพ (Yip, Tsang, & Cheung, 2003) งานวิจัยดังกล่าวระบุว่า นักเรียนในโปรแกรมดังกล่าวมีผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ต่ำมาก เนื่องจากระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษต่ำ ประเด็นสำคัญคือ การเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษานั้น ไม่เพียงพอสำหรับพัฒนาความสามารถภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ เพื่อจะเรียนวิชาเนื้อหาในระดับมัธยมต้น

มาตรฐานการประเมิน ดูเหมือนจะเป็นประเด็นสำคัญ สำหรับประสิทธิภาพของการเรียนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาที่ใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ โปรแกรมซิมชาบภาษาฝรั่งเศส ประเมินผู้เรียนในโปรแกรม หลังจากเรียนแบบซิมชาบมา 7 ปีด้วยข้อสอบ Standardized Test

of French Achievement และพบว่า ความสามารถทางภาษาฝรั่งเศสอยู่ในระดับปานกลาง ผลการประเมินการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ด้วยแบบทดสอบภาษาอังกฤษที่ประเทศฮ่องกงข้างต้นชี้ว่าไม่ค่อยดีนัก สำหรับโปรแกรม EP ในประเทศไทย การประเมินประสิทธิภาพมักเป็นกระบวนการภายใน เช่นผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเอง และประเมินผู้เรียนเอง ยังไม่มีการใช้แบบทดสอบมาตรฐาน (ภาษาอังกฤษ) วัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน ในหลักสูตรดังกล่าว โปรแกรม EP ส่วนใหญ่มีรายงานผลการจัดการศึกษา ว่าเป็นที่น่าพอใจ

Phonlabutra (2007) ศึกษาโปรแกรม EP ระดับมัธยมต้นของโรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันตกของประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่า แม้จะไม่ได้มีการใช้แบบทดสอบมาตรฐานประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และความสามารถทางภาษาอังกฤษ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เรียน โดยรวมพอใจกับผลการเรียนในโปรแกรมดังกล่าว ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า มีปัจจัยบางอย่าง ที่ทำให้ผลการเรียนในโปรแกรม EP เป็นที่ยอมรับได้ ปัจจัยแรกได้แก่ การคัดเลือกผู้เรียนที่มีความพร้อมสูงสุดเข้าเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนจำนวน 30 คน พบว่าพวกเขามีแรงจูงใจในการเรียนสูง และชอบภาษาอังกฤษ ปัจจัยต่อมาได้แก่การจัดรายวิชาเพิ่มเติม เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคม เป็นรายวิชาที่เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ แต่วิชาพื้นฐานเรียนเป็นภาษาไทย จากการสัมภาษณ์ ผู้เรียนคิดว่าตนเองเข้าใจเนื้อหาหลักๆจากวิชาพื้นฐาน ก่อนจะเรียนรายละเอียดเสริมโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ แต่ไม่ได้ความรู้ใหม่จากการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติมโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเรียนพิเศษของไทย ก็มีส่วนสำคัญในการช่วยให้เข้าใจสาระวิชาที่สอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ผู้เรียนทุกคนที่ให้ข้อมูล กล่าวว่าตนเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน

Phonlabutra ยังพบอีกด้วยว่า ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษที่คล่องแคล่วของนักเรียน EP ในโรงเรียนดังกล่าว เป็นสิ่งที่ครูและผู้ปกครองต่างก็ประทับใจ แต่จากการสัมภาษณ์ครูชาวไทย ที่สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน และจากการสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา ผู้วิจัยพบว่านักเรียนในโปรแกรมดังกล่าว ยังใช้ภาษาอังกฤษไม่ค่อยถูกหลักไวยากรณ์ และมีข้อจำกัดด้านทักษะภาษาศาสตร์ทางสังคม เช่น ผู้เรียนใช้ประโยคคำสั่งกับครูผู้สอน (ครูต่างชาติ) เมื่อต้องการให้ผู้สอนช่วยอะไรบางอย่าง ซึ่งเกิดจาก input ที่ผู้เรียนได้รับในชั้นเรียน เนื่องจากปกติครูผู้สอนใช้ประโยคดังกล่าวกับผู้เรียน ดังนั้นความรู้ไวยากรณ์ และทักษะภาษาศาสตร์ทางสังคมไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ จากการเรียนในโปรแกรม EP แต่จำเป็นต้องสอนอย่างชัดเจน (explicit teaching)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ได้รับการยอมรับว่าช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาที่สอง ได้มากกว่าการเรียนภาษาที่สองในรูปแบบเก่า แต่เนื่องจากเป็น การเรียนที่บูรณาการระหว่างภาษาที่สองกับเนื้อหาวิชา ความสามารถทางภาษาที่สอง และ ทักษะทางวิชาการจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ด้านความสามารถทางภาษาที่สองนั้น แม้ผู้เรียนจะพูดได้ คล่องแคล่ว แต่ความถูกต้องทางไวยากรณ์ และทักษะภาษาศาสตร์สังคมยังเป็นประเด็นที่ต้อง พัฒนา ส่วนความรู้ความเข้าใจในสาระวิชานั้น นอกจากพื้นฐานความรู้เดิม และทักษะทาง วิชาการของผู้เรียนจะเป็นพื้นฐานที่จำเป็นแล้ว วิชาภาษาที่สองก็มีบทบาทสำคัญมากในการ เตรียมความพร้อมด้านทักษะ ที่ต้องใช้ในการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ การจะ จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ อย่างมีประสิทธิภาพในประเทศไทย ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ น่าจะได้พิจารณาประเด็นดังต่อไปนี้

1) ผู้กำหนดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

นโยบายของรัฐบาลที่จะส่งเสริมให้เรียนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ทั่วประเทศ เป็นนโยบายที่สร้างสรรค์ แต่การจะจัดการศึกษาลักษณะนี้ให้ มีคุณภาพนั้น รัฐบาลต้องสนับสนุนทรัพยากรอย่างจริงจัง ทั้งการพัฒนาหลักสูตร งบประมาณ และหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง รวมทั้งหน่วยฝึกอบรมการสอนสาระวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษ เป็นสื่อ และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน สำหรับสาระวิชาต่างๆ ที่เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็น สื่อ บทบาทของวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับการเรียนสาระวิชาในหลักสูตรของสถานศึกษาโดยใช้ ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ เป็นประเด็นสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการจะต้องทบทวนเช่นกัน งานวิจัย เกี่ยวกับการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อที่กล่าวข้างต้น รายงานผลที่สอดคล้องกัน คือ วิชาภาษาที่สองควรมีบทบาทในการพัฒนาทักษะทางวิชาการที่จำเป็นสำหรับการเรียนสาระ วิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการควรพัฒนาหลักสูตรแกนกลางวิชา ภาษาอังกฤษ สำหรับสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ หลักสูตรนี้ ต้องแตกต่างจากภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั่วไป หรือหลักสูตรภาษาอังกฤษที่เน้น ไวยากรณ์ เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรภาษาอังกฤษแบบนี้ไม่ส่งเสริม การเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อมากนัก แต่ควรเป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษ ที่พัฒนา ทักษะทางวิชาการที่จำเป็น สำหรับการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ

2) ผู้บริหารสถานศึกษา

การจัดการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้อง ได้รับการกระตุ้นประคองหลายด้าน เพราะระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษ ของผู้เรียนบาง คนอาจไม่สูงพอที่จะเข้าใจสาระวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อได้อย่างลึกซึ้ง เท่ากับเรียนด้วย ภาษาแม่ การช่วยเหลือ และการสนับสนุนให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ในการเรียนไม่ต่างจาก

การเรียนรู้ด้วยภาษาแม่ นั้น สถานศึกษาต้องมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ด้านบุคลากร หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งหากผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาเห็นคุณค่า ของการจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้ ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน ไม่ปล่อยให้เป็นการของครูหมวด สาระวิชาภาษาอังกฤษเท่านั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงบทบาทในการชักจูง และโน้มน้าว ให้ครูของทุกสาระวิชาที่สอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตร ร่วมกับครูหมวดสาระวิชาภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นหลักสูตรบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชา กับ ภาษา การจัดรายวิชาในหลักสูตรให้สนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ต้องคำนึงถึง ความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยเฉพาะวิชาในระดับมัธยม ที่มีความลึกซึ้งและ เป็นนามธรรมมากขึ้น ระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษ ก็ต้องพอเพียงที่จะเข้าใจ และสามารถแสดงให้เห็นถึงทักษะความรู้ทางวิชาการในวิชานั้นๆ หากผู้เรียนยังไม่มีความพร้อมทาง ภาษาอังกฤษมากนัก และผู้สอนเป็นชาวต่างชาติที่ไม่เข้าใจภาษาไทย และยังไม่เชี่ยวชาญใน การสอนผู้เรียนที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง สถานศึกษาควรจัดให้เรียนวิชาพื้นฐานเป็น ภาษาไทย และรายวิชาเพิ่มเติมเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาหลักๆ พอสมควร ก่อนที่จะเรียนเนื้อหาเสริมโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ

3) ครูผู้สอน

หลักการสำคัญของการเรียนสาระวิชาโดยใช้ภาษาที่สองเป็นสื่อคือ comprehensible input ดังนั้นผู้สอนสาระวิชาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ต้องใช้วิธีการหลากหลาย ทั้งเทคนิค วิธีการสอน การพูด การใช้สื่อ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ โดย ผู้สอนไม่พูดสลับไปมาระหว่างภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ แม้ในระยะแรกผู้เรียนอาจโต้ตอบกับ ผู้สอนเป็นภาษาไทย แต่ผู้สอนควรที่จะตอบกลับเป็นภาษาอังกฤษ ในลักษณะที่ผู้เรียนสามารถ เข้าใจได้ เนื่องจากจุดอ่อนของการเรียนรูปแบบนี้ คือทักษะการพูดและการเขียนจะด้อยกว่า ทักษะการฟังและการอ่าน ผู้สอนทั้งสาระวิชาและภาษาอังกฤษจึงควรจัดกิจกรรมทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน ที่เน้นการใช้ทักษะสร้างดังกล่าวนอกจากนี้ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ยัง สามารถส่งเสริมทักษะวิชาการที่จำเป็นให้แก่ผู้เรียน โดยเข้าสังเกตการสอนในสาระวิชาต่างๆที่ ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ เพื่อวิเคราะห์ทักษะ คำศัพท์ ไวยากรณ์ และรูปแบบภาษา ที่จำเป็น สำหรับผู้เรียน และนำมาสอนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ

เอกสารอ้างอิง

- Adamson, D. (1993). **Academic competence: Theory and classroom practice: Preparing ESL students for content courses**. New York: Longman.
- Bournot-Trites, M., & Reeder, K. (2001). Interdependence Revisited: Mathematics achievement in an Intensified French Immersion Program.
The Canadian Modern Language Review, 58(1), 27-43.
- Brinton, D.M., Snow, M., & Wesche, M. (1989). **Content-based second language instructions**. New York: Harper/Newbury.
- Brinton, D. M., Snow, M., Wesche, M. (2003). **Content-based second language instruction**. New York: Harper/Newbury.
- Chamot, A. U., & O'Malley, J. M. (1994). **The CALLA handbook: Implementing the cognitive academic language learning approach**. Reading, MA: Addison Wesley Publishing.
- Crandal, J. (1987). **ESL through content-area instruction: Mathematics, science, social studies**. Eglewood Cliffs, NJ: Prentice:Hall Regens.
- Cummins, J. (1984). **Bilingualism and special education: Issues in assessment and pedagogy**. Clevedon, England: Multilingual Matters.
- Cummins, J., & Swain, M (1986). **Bilingualism in education**. New York: Longman.
- Gass, S. M. (1997). **Input, interaction, and the second language learner**. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Genesee, F. (1987). **Learning through two languages**. Cambridge, MA: Newbury House.
- Genesee, F. (1998). Content-based language instruction. In Met, M. (Ed.), **Critical issues in early second language learning** (pp.103-105). Reading, MA: Scot Foresman-Addison Wesley.
- Johnson, K., & Swain, M. (1997). **Immersion education: International perspective**. Cambridge: Cambridge University Press.

- Johnson, R. K. (1997). The Hong Kong education system: Late immersion under stress. In Johnson, R. K., & Swain, M. (Eds.), **Immersion education: International perspectives** (pp.171-189). Cambridge: Cambridge University Press.
- Krashen, S. D. (1991). The input hypothesis: An update. In James E. Alatis (Ed.) **Georgetown University Round Table on Languages and Linguistics 1991**. (pp.419-431). Washington, D. C.: Georgetown University Press.
- Lapkin, S., Swain, M., & Shapson, S. (1990). French immersion research agenda for the 90s. **The Canadian Modern Language Review**, 46, 638-674.
- Lindholm-Learly, K. J. (2001). **Dual Language Education**. Clevedon, England: Multilingual Matters.
- Long, M. H. (1996). The role of the linguistic environment in second language acquisition. In W.C. Richie, & T.K. Bhatia (Eds.). **Handbook of second language acquisition** (pp.413-468). New York: Academic Press
- Lyster, R. (1987). Speaking immersion. **The Canadian Modern Language Review**, 43(4), 701-717.
- Phonlabutra, K. (2007). **Learning in an English content-based program in a junior high school in Thailand: A Case Study**. Unpublished doctoral dissertation. The University of Arizona.
- Pica, T. (1994). Research on negotiation: What does it reveal about second language learning conditions, processes, and outcomes? **Language Learning**, 44(3), 493-527.
- Saville-Troike, M. (1984). What really matters in second language learning for Academic achievement. **TESOL Quarterly**, 18(2), 199-219.
- Short, D. J. (1994). Expanding middle-school horizons: Integrating language, culture, and social studies. **TESOL Quarterly**, 28(3), 581-608.
- Snow, M., Met, M., & Genesee, F. (1989). A Conceptual Framework for the integration of language and content in second/foreign language instruction. **TESOL Quarterly**, 23 (2), 201-217.

- Swain, M. (1985). Communicative competence: Some rules of comprehensible input and comprehensible output in its development. In S. M. Gass., & C. G. Madden (Eds.), **Input in second language acquisition** (pp.235-253). Rowley, MA: Newbury House.
- Swain, M. (1996). Integrating language and content in immersion classrooms: Research perspectives. **The Canadian Modern Language Review**, 52, 529-528.
- Swain, M. (1999). Integrating language and content teaching through collaborative tasks. In C. Ward & W. Renandya (Eds.). **Language teaching: New insights for the language teacher**. (pp.125-147). Singapore: RELC. Reprinted in the Modern Language Teachers' Association of Western Australia's Newsletter, 3(3), 4-12.
- Swain, M., & Lapkin, S. (1986). French immersion in secondary schools: The goods and the bads. **Contacts**, 5(3), 2-9.
- Yip, D. Y., Tsang, W. K., Cheung, S. P.(2003). Evaluation of the Effects of Medium of Instruction on the Science Learning of Hong Kong Secondary Students: Performance on the Science Achievement Test. **Bilingual Research Journal**, 27(2), 295-331.